

מסורת הש"ס

(א) לעיל ג: ושה"י (ב) פסחים קה: (ג) כתובות י: עירובין פד: (ד) כריתות יב: (ה) חולין עב. פסחדיין ד: [ולקמן מוט: גג:]: (ו) משנה יח: עוש"ס: (ז) שבת נ: (ח) גיטין טו: חולין ק: ידים פ"א מ"א: טו: סוטה טו: (י) ברכות כה: (יג) [פסחים קה:]: (ל) י"ל מלך מרחק אש: עתנין [ישיעה מן,] (מ) [י"ל] כדמלא מתורה יב:

תורה אור השלם

- וְעַל כֵּל נִפְשַׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאִבּוֹ וְלֹאֲבֹא לֹא יִשְׁתָּא:

נוסחת הריב"ן

(א) לגמרו לרביעית: [ב] דר' יוחנן: [ג] למנטרין: [ד] מיר הא דלמנע עד שמינה רביעית יין ועושה פסח ד' כוסות ס': [ה] על רובע רביעית שבו כרי רביעית וביין דלרי ס': [ו] רביעית דס: [ז] (להל' ליחא ככ"י: [ח] וקאמר דמשמע: [ט] בשמן בשמן: [י] מיר רביעית: [יא] (דלמיר מקוה) ליחא ככ"י: [יב] (מקוה של) ליחא ככ"י: [יג] גפני: [יד] (יגיעו) ליחא ככ"י: [טו] על נטולת רבנן ואיזו ידע היכא אכל לדירן לא שמע לן לא הלהא ולא פירושא ל"א והא חיבה מקוה דמן ששלאפיה ס' והשאר ליחא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ושא"ל כל המשקין רביעייתו וכל הוספיין כ"ל ותיבת ושא"ל נמחק: (ב) רש"י ד"ה ור' שמעון דלית ליה צירוף אלא אפילו: ד"ה לר' יוחנן דברין ליה גמ' אכולין: (ד) ד"ה ועל כל נפשות וכו' לאו דוקא נקט נפשות דהא הוא דלא בפלוגתא: (ה) ד"ה והאליא וכו' המקוה הסד' והס' מ"ה בר מוחאיה דנטולת רבנן וכו' לישנא אחרינא והאליא מקוה דמן במתכת מקואות בפרק כל המעורב למקוה ותכמים אומרים אס מקבלת האמבטי כלי' ותיבת גביה נמחק: (ו) בא"י ואם לאו פסול וכו' ר"ש דר צדוק אומר אס מקבל האומר כל שהוא פסול לישנא אחרינא כ"י פסק שני דמסתמ מקואות מתחיל כל המעורב למקוה וע"ש:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א' רש"י ד"ה ותמש חזרתא סימנא וכו' אלא רביעית. תיבת רביעית נמחק וי"צ חצי לוג כ"ל: ב"י: ב"י: ד"ה מקוה. תיבת מקוה נמחק וי"צ רביעית:

הגהות התוספות

- ד"ל ודאית פסחים: 2. י"ל משמע דשרה: 3. תיבת לנפש נמחק: 4. י"ל מ"ס שדס.

מוסף רש"י

כל רביעייתו שבתורה. כגון רביעית דס מן המת ורביעית שמן ללחם תורה ורביעית מ"ס למזער. ולפ"ה דרבנן דמשנה ראשונה דלחי רביעיית מארה, ופירא וכו' כר' קישא דמ"ה ליה הימר מנטרף לאסור באסורי מיר (ראמ"ה בשו"ס) אובליין. אף בואכל היתר

ורבי שמעון דלית ליה צירוף

בפירקין דלעיל (דף ד: דקסבר ר"ש כל שהוא למכות ולא אמרו כזית אלא לענין קרבן: עד שיזיר מכוון. כגון דלמיר הריני מזיר סתם ופרשין לעיל (דף ג:) דמשמע מן

היין ואילו לרבנן אפי' לא מזר אלא מחמת חיוב כבולין: כל רביעייתו שצפורה. כגון רביעית דס שנטמא בזהל אין היתר מנטרף לאסור שאין אחד מכל המשקין מנטרף עמה אולרביעית. חוץ מרביעית של מזר כו': בולרבי יוחנן ג) נמי מרבי ליה לאולנים. שבזיר כגון חרצן וגו וענב שנטטרף דבר אחר עמהן בזכית: ור' אלעזר משקין אין. גומנטרפין משום דדדידיה מפרש קרא אכל בזמיר אחרינא כגון בואכלין אין היתר מנטרף עמהן: אר"י אלעזר עשר רביעייתו הן. בעשרה מקומות נתנה בהן תורה שיעור רביעית: חמש סומקסא. יין ודס: וחמש חזוורתא. מ"ס ושמן: סימנא לגירסא גזיר ועושה פסח כו' ד: ד' כוסות הללו. שמיקנו חכמים לרבי שיהא צין כולן רביעית לוג יין חי דהיינו צלה ומחלה כדי שימזוגו ויעמוד וכלל רובע רביעית שבו כדי רביעית וכגון דדרי על חד תלתא מ"ס דמפרש הס"ס: שבורו שסר רביעית יין אל יורה. כדכתיב יין ושכר אל תשת וסמין ליה ולהצדיל ולהורות (ויקרא י) דמשמע דלענין הוראה נמי לא ישתה: ונכנס למקדש חייב. משום שאממר יין ושכר אל תשת וגו': ועל כל נפשות מה לא יבא. דמשמע משני מתים. רביעייתו קרי ליה וי נפש כדלמרי' התם (שבת דף ק:) רביעית דס נתמי בזכס. ויהא דמשמע ליה הכא רביעית דס היוצאה משני מתים לאו דוקא וי) ליה דהכי אלא משום דפלוגתא לא קמיירי וכן חז"ר בשמון ויהא אל הלה ר"ע היא ולא רבנן כדלמרי' צפ"ק דסנהדרין (דף ד:) דאילו לרבנן אינה מטמאה רביעית דס שיוצאה מן המת אלא כשיוצאה ממת אחד בלבד והא"י דקא

נסכי לה הש"ס אליבא דר"ע לאו דוקא אלא איירי דלית ביה רביעית וקא דריש ביה קרא נסכי ליה הש"ס ולדברי הכל ברביעית הוי [שעורא]: וחמש חזוורתא סימנא לגירסא חנם מ"ס מזער שפנסל בשבט: וה"ג אלא רביעית שמן ולהל. כדלמרי' התם בזכס' מנחות (דף פה.) ימיב רבי וקא קשיא ליה רביעית בזמקדס למה נמשחה אי משום מזער חוץ הוא ואי משום מזר בשחיטת א"ל הוא דקדשי א"ל ר' חייא לתבתי כ"ג דמצבי בכל יום ועושה צו י"צ חלות מחלימה בצדק ומחלימה ענרב והיה מצבי רביעית שמן קרי עליה ו) אש ממרחק ענמי. ואית דגרסי רביעית שמן של חלת תורה כדלמרינן

צפ' שתי מדות (שס דף פט.) מצבי חצי לוג וחזוורה מחלה חלות ורקיקין ומחלה דרבוכה והאין מחלה דרבוכה אית צה כדי רביעית טעות הוא ואינו כן כדהדיא אמרי' התם אל ר"א צן עזריה אפי' אתה דורש כל היום בשמן ו) לא הייתי שומע ק"ך אלא א רביעית שמן לג' מינין שבתורה חלת מנה ורקיק ורבוכה והאד עשר יום שבין דס נדה לנס נדה כו': גזיר רביעית שמן לגזיר. לרקיקי מזר: מזער רביעית מ"ס למזער. כדלמיר בזכס' סוטה (דף נט:) ושחט את הפסור האחת אל כלי חרס על מ"ס חיים [ויקרא יד] ואמרי' כמה מ"ס יהא נותן צו כדי שיהא דס פסור ניכר בהן וכמה רביעית: כל משקין טמאין. מנטרפין לטמא משקין אחרים כשיהא בהן רביעית ולפסול את הגוייה ברביעית כששומה אותן בזדי אכילת פרס: כל השופיין. ששופיין אותן לרה"ר: וסו ליחא והא איבא. הא דתמן בזכס' ידים נוטלין לידים וזמריעית לאחד ואפי' לשנים ואע"ג דלית בזה כדי רביעית לשני הואיל ולראשון הוה ביה כדי שיעור נטילה: בפלוגתא לא קמיירי. דהא קמיפליגי עליה דרבי יוסי ואמרי' לאחד ולא לשנים: והאיכא פיילי של חרס. כלי גרוע של חרס שצו היה נותן עפר מרקקעית המשכן כדכתיב (במדבר ה) ומן העפר אשר יהיה צקרקע המשכן להשקות אתה סוטה (דף טו:) קאי: והאיכא הא דסנן. צצרכות (דף קה:) כמה מ"ס נותן לתוך עבט של מימי רגלים כל שהוא: ר' זבאי אומר רביעית. והתם מפרש טעמא דמילתא: והאיכא פ"צ מ"ד] ר' אליעזר אומר רביעית מ"ס שאובין פוסלין את המקוה וי) דעטלוה רבנן. ואמרו דפחות מג' לוגין לא פסלי. לישנא אחרינא והאיכא מקוה ודלמיר מקוה המחזיק רביעית ראוי להטביל צו מחטין וזגוריות כדלמרינן בזמסת פסחים צפרק קמא (דף י:) אמר רב פפא הא דלמרת צקרקע טהורין כו' צר מינה דההיא דעטלוה רבנן ואמרי' דבעינן ארבעים סאה אפילו למחטין וזגוריות כדלמרי' בחגיגה (דף כא:) גזירה שמה טיביל מחטין וזגוריות בזלי שאין צפיי כשפופרת הנוד אלנא לכל מיילי בעינן לוקוה של מ' סאה. לישנא אחרינא והאיכא מקוה דתמן בזמסת מקואות (פ"ו מ"י) וחכמים אומרים אס מקבלת ויגובה האמבטי רביעית עד שלא ייגיעו לאציק כשר וי) אס לאו פסול וצטלוה רבנן ו מפיי המורה וקשיא לי היכא צטלוה רבנן וי"ל הא דקלמיר צטלוה רבנן אהא סמין דהא קמני עליה ר' אלעזר צר צדוק צפרקין [שס] כל המעורב למקוה אס מקבל האציק כל שהוא כשר. לישנא אחרינא והא איכא מקוה דתמןש) שהשאימה מטרתה ברביעית דרבייה והתשכחה שא"ס כן כאן י) דהא ורביעית ממי גשמים הורן ומחלה מן המעמין י) סאין חסר רביעית וחרקין שישן אלו חו) מקוה צר שימשטו המ"ס לתוך המקוה דהא יש בהן ארבעים סאה בר מההיא דעטלוה רבנן דהא קמני רישא חרס כ"א סאה ממי גשמים:

שלישה מינין פרק ששי נזיר

לח.

דל"ית ל"ה צירוף. כלומר לא צעי צירוף דלית ליה כל שהוא [למכות] ווא"ת לר"ש משרת למה לי לצירוף לא אינטרדיך וכ"ת לטעם כעיקר תיפוק ליה מגיעולי עובדי כוכבים לר"ש דלאו חידוש דלהיו אמר בזכס' ע"ז (דף ס:) לא אסרה תורה אלא קדרה צת וימנא וי"ל דיכול להיות דלדידיה נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא ואפ"ה אסרה הכתוב ושפיר מקרי חידוש שחלק הכתוב צין פגם מרובה לפגם מועט ועוד תירץ ג"ע דשפיר אינטרדיך לצירוף דהא דקלמיר כל שהוא היינו כשהוא צעיניה אכל כשהוא מעורב לא ס"ד למיסר וכי האי גוונא אמר אציי בזמכות (דף נה.) צרימא אין לי אלא כו' דבמר דמרצין מקרא מקלמו דהיינו חצי זית מלרין קרא לעירובו: אמר ר' אבהו אמר ר' אלעזר כל איסורין שבתורה בו. ווא"ת דגרסין כל רביעיות כו' ואיכא לפרש כגון רביעית יין של ערלה או של כלאי הכרס:

אפי"ו אובליין מרבי. משום דמשרת משמע"ה מפת ומיין וסצירה לתי לר' יוחנן ד"ה כל איסורי מזר כגון חרצן וגו ור"א ס"ל דמשרת משמע דוקא יין והיכא דגלי גלי: גזיר רביעית יין גזיר. והיינו למשנה ראשונה (לעיל דף לד:) אע"ג דקלמיר לקמן בפלוגתא לא קמיירי היינו גבי חזוורתא: ע"כ כל נפשות מת לא יבא. נפשות משמע תרי ומת משמע שיעור חלי והוא רביעית דס לנפש: שפנסל תלי צו כדלמיר (שבת דף לא:) רביעית דס נתמי בזכס כו': חל"ת רביעית שמן. צחלות תודה מיירי שהיו צו שלשה מינין ממנה עשרה חלות ועשרה רבוצין ועשרה רקיקין וטעונין חצי לוג ואמר וחזוירה חליו לרקיקין ולחלות וחליו לרבוכה דלמרי' צפרק התודה רביעית (שם דף עו. וס): ור' רביעי' שמן גזיר. שיש שני מינין חלות ורקיקין כדלמרינן צפרק התודה (שם דף עה.): מצורע רביעית מ"ס מצורע. כדמצי וטבול אותם ואת

הפסור החיה צדס הפסור השחווטה על המ"ס החיים ואמר בצסוטה צפ' היה מצבי (דף נט:) צדס דסד' הפסור ניכר בהן וכמה הן רביעית: ה"ה מבאי פ"ד. פירוש כלי וטותן צו חצי לוג מן הכיור להשקות את הסוטה: ב"ה מ"ס נותן לתובה. בעבט של מי רגלים שיוכל להתפלל שס: וד"ה רביעית דמקוה. דחוי צו להטביל מחטין וזגוריות כדלמרינן צפסחים (דף י:) ב"ר מההוא דבבט"יה בשול"י. פירוש הלכיוו ארבעים סאה אפי' למחטין וזגוריות וצאדס לעולם צעיה מ' סאה למקוה ואמר

רביעית יין לגזיר רבנן וי"ל דיכול לישול ברביעית זה אחר זה חליו ואתו משזייר טהרה: בפלוגתא לא קמיירי וי"ס פליגי ביספא ואמר וכלבד שלא יפחות לאחרון שבהם מרביעית: פיילי של חרס. ונותן לתובה חצי לוג מ"ס של הכיור להשקאת סוטה. דמ"ס קדושים כתיב: כמה מ"ס יתן לתוכו כבעט של מימי רגלים שיוכל להתפלל אצלו: והא איכא רביעית דמקוה דחוי להטביל ביה מחטין וצגוריות כדאיתא פ"ק דפסחים: בר מינה דההיא דבטלוה רבנן ואמרו שאין מבטילין שום דבר בפחות מ' סאה:

עין משפט ונר מצוה

בו א מ"י פ"ה מהל' מירות הלכה ב סמג לאין רמג: בו ב מ"י פ"ו מלכות חמץ ומזה הלכה ב סמג עשין מא טו"ש"ע א"ח ס' מעב ספי"ט ט:

בג ב מ"י פ"א מהלכות צולת מקדש הלכה ג סמג לאין שס טו"ש"ע י"ד ס' רמז ספי"ד יג בטה"ה [ובת"מ ס' ז ספי"ד ח]:

בב ד מ"י שס ה"א סמג שס:

ל ה (מ"י) פ"צ מהלכות טומאת מת הל' י ופ"ד שס הלכה ח):

לא ו מ"י פ"ג מהלכות משנה קרבנות הל' ג:

לב ז מ"י פ"ה מהל' מירות הלכה א סמג עשין קפז:

לג ח מ"י פ"א מהל' טומאת צרעת הל' א

סמג עשין רלה ללו:

לד ט מ"י פ"ח מהלכות אבות וטומאות הלכה

יח ופ"ד מהלכות טומאת ספ"ח מהל' שבת

הלכה ב:

לז כ מ"י פ"א מהל' מקואות הלכה ח סמג

עשין ח טו"ש"ע א"ח ס' קס ספי"ג י:

לו ל מ"י פ"ג מהלכות סוטה הל' ט סמג עשין

נד:

לח מ מ"י פ"ג מהל' ק"ש

הלכה י סמג עשין יח

טו"ש"ע א"ח [ס' עז ספי"א ח] וס' י ספי"ד ח:

פ"י הרא"ש

ור"ש דלית ליה צירוף כלל. דאמר כל שהוא למכות וא"צ שיעור. מאי דריש ביה. אינו נזיר עד שיזיר מכוון מתגלחת ומטומאה ומיין כדאמר לעיל (פ"ב) [פ"ק]: אמר ר' אלעזר כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מרביעית שבזבזי ואיתא ספריא גורסי' כל רביעית שבתורה. משום דבזבזי גופיה כל איסורי מצטרף. ור' אלעזר משקין אין מירי אחרינא לא. משום דמשרת כתיב דמשמע דוקא שרה פתו יין דהיינו היתר מצטרף עם משקין דאיסור אכל פת בהדי וגו וחרצין לא מצטרף. ור' יוחנן לא מפליגי דבסר חל ותחנא בהד מאסורו גזיר וד"ה לכל שאר איסורי גזיר: עשר רביעיות הן. בעשרה מקומות נתנה תורה שיעור ברביעית: ה' סומקתא. כגון דס או יין: וד' חזוורתא כגון מ"ס או שמן והיה נותן סימן להם. סומקתא גזיר ועושה פסח שהורו במקדש ומתו. גזיר רביעית יין לגזיר כמשנה ראשונה. שהי רביעית אין אל דבר פ"ק דשבת דהשותה משקים טמאים נפסל גופו מלאכל בחרומה. בשבת דתמן ושאר כל המשקים מרביעית וכל המשקים מרביעית. כ"י פ"ה המוציא יין פ"ה חלב ודבש שיעור יציאתן כבמה ואח"כ כולל יחד כל שאר משקים ושיעורן ברביעית. מרביעית נוטלין לידים לא ופ"י לב' א' הנוטל ידיו צריך רביעית וכן ב' יכילין לישול ברביעית זה אחר זה חליו ואתו משזייר טהרה: בפלוגתא לא קמיירי וי"ס פליגי ביספא ואמר וכלבד שלא יפחות לאחרון שבהם מרביעית: פיילי של חרס. ונותן לתובה חצי לוג מ"ס של הכיור להשקאת סוטה. דמ"ס קדושים כתיב: כמה מ"ס יתן לתוכו כבעט של מימי רגלים שיוכל להתפלל אצלו: והא איכא רביעית דמקוה דחוי להטביל ביה מחטין וצגוריות כדאיתא פ"ק דפסחים: בר מינה דההיא דבטלוה רבנן ואמרו שאין מבטילין שום דבר בפחות מ' סאה: